

Digitalna tehnologija u obitelji: obrasci ponašanja i učinci na razvoj djece

---

Merkaš, Marina; Žulec, Ana; Bodrožić Selak, Matea

Data management plan / Plan upravljanja istraživačkim podacima

Publication year / Godina izdavanja: **2024**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:224:848617>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-21**

image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the Catholic University of Croatia](#)

image not found or type unknown

Plan upravljanja istraživačkim podacima

Opće informacije		
	Ime i prezime predlagatelja	Marina Merkaš
	Matična organizacija	Hrvatsko katoličko sveučilište
	Naziv projekta	Digitalna tehnologija u obitelji: obrasci ponašanja i učinci na razvoj djece
	Upravitelj podacima	Marina Merkaš, marina.merkas@unicath.hr
1.	Prikupljanje podataka i dokumentacija	
	Koje ćete podatke prikupljati, obrađivati, stvarati ili se ponovno njima koristiti? (navedite format, vrstu i opseg podataka)	<p>Podaci koji su prikupljeni su odgovori na upitnike koji su primijenjeni metodom papir-olovka u longitudinalnom istraživanju, putem mobilne aplikacije SEMA3 u dnevničkoj studiji te metodom opažanja u prirodnim uvjetima (Studija 4). U longitudinalnoj studiji prikupljeni su podaci od djece i roditelja o njihovim navikama korištenja pametnih telefona (npr. vrijeme korištenja i aktivnosti na pametnim telefonima), nekim njihovim individualnim karakteristikama (npr. socijalne vještine djece, samopoštovanje, školski uspjeh) te karakteristikama odnosa s roditeljima (npr. kvaliteta odnosa, roditeljska medijacija). U dnevničkoj studiji prikupljeni su podaci o aktivnostima na pametnom telefonu i raspoloženju djece. U Studiji 4 prikupljeni se podaci o korištenju mobilnih uređaja kod djece i roditelja, o obilježjima kvalitete interakcije djece i roditelja za vrijeme korištenja mobitela u prirodnim uvjetima, roditeljskoj responzivnosti te djetetovom ponašanju za vrijeme korištenja mobitela kod roditelja.</p> <p>Prikupljeni podaci u longitudinalnoj studiji pohranjeni su u SAV datotekama. S obzirom na to da je u prvom valu sudjelovalo 280 sudionika, veličina datoteke za podatke iz longitudinalne studije iznosi maksimalno 1 MB. Prikupljeni podaci u dnevničkoj studiji pohranjeni su u CSV datotekama. S obzirom na to da su prikupljeni podaci od 30 sudionika (S3), veličina datoteke iznosi oko 10 MB. Prikupljeni podaci u Studiji 4 čuvaju se u XLSX datotekama i u SAV datoteci. S obzirom na to da su prikupljeni podaci od 45 sudionika (S4), veličina XLSX datoteke iznosi oko 10 MB, dok je veličina SAV datoteke oko 1MB.</p>
	Kako će se podaci prikupljati, obrađivati ili stvarati? (ukratko navedite metodologiju i procese osiguranja kvalitete te načine organiziranja podataka)	<p>Longitudinalno istraživanje uključivalo je grupno ispitivanje učenika viših razreda osnovnih škola tijekom dvije školske godine (u dva navrata u šk. god. 2021./2022. i dva puta u šk. god. 2022./2023.). Učenici su upitnike popunjavali kod kuće i u školi. Vrijeme ispunjavanja upitnika bilo je od 20 do 40 minuta, ovisno o dužini upitnika pojedinog vala istraživanja. Roditelji su upitnike popunjavali kod kuće. Podaci su pohranjeni u SAV datoteci. Podaci su se čistili na način da je za svaku česticu postavljen očekivani raspon odgovora (npr. od 1 do 5) te su svi odgovori koji ne odgovaraju rasponu zamijenjeni s „missing“ vrijednostima (-9999) u programskom paketu za obradu podataka SPSS. Uz to, provedena je ručna usporedba vrijednosti u datoteci s pročišćenim podacima na način da je odabrano 10 papirnatih upitnika za koje je provjerena točnost unosa. Pouzdanost i valjanost instrumenata osmišljenih za potrebe studije provjerena je metodom ponovljenih mjerenja. Podaci su imenovani kao riječ <i>baza</i> uz koju slijedi broj vala (npr.</p>

		<p>Baza2.sav), a kontrola verzije podataka vrši se dodavanjem datuma u nastavku imena datoteke (npr. Baza2_11012022.sav). Podaci su organizirani u posebnoj mapi naziva „Podatci“ u kojoj se nalaze podaci svih provedenih studija u projektu.</p> <p>Dnevnička studija je provedena putem aplikacije SEMA3 (https://sema3.com/). Studija je trajala tjedan dana te su djeca tri puta dnevno popunjavala kratke upitnike u trajanju od nekoliko minuta o svojim trenutnim aktivnostima i raspoloženju. Aplikacija je slala podsjetnike kada je vrijeme za ispunjavanje upitnika tijekom dana, a dijelovi dana u kojima se upitnici popunjavaju usklađeni su sa školskim rasporedom djece kako ih ne bi ometali u ispunjavaju istih. Podaci su imenovani kao “Studija3_podatci”. Studija 4 provodila se metodom opažanja u prirodnim uvjetima. Studija je trajala 6 mjeseci. Članovi istraživačke grupe opažali su ponašanja djece i roditelja na različitim javnim mjestima. Prije provedbe studije izrađen je protokol za opažanje na temelju saznanja iz ranijih studija provedenih u ovom području. Opažači su opisivali ponašanja djece i roditelja narativnim opisima te su bilježili frekvenciju pojavnosti opaženih ponašanja bročanim vrijednostima. Podaci su imenovani kao „Studija4_podatci”.</p> <p>Podaci prikupljeni u longitudinalnoj i u dnevničkoj studiji obrađuju se u programskom paketu SPSS, R i Mplus te su u bazama podataka organizirani na način da je moguće provesti statističke analize potrebne za odgovore na postavljena istraživačka pitanja u projektu. Podaci prikupljeni u Studiji 4 obrađuju se tematskom analizom i deskriptivnim statističkim obradama u programskom paketu SPSS te su u bazi podataka organizirani na način da je moguće provesti osnovne deskriptivne analize.</p>
	<p>Koju ćete dokumentaciju i metapodatke ustupiti osim podataka? (navedite koje su informacije potrebne korisnicima kako bi mogli čitati i interpretirati podatke u budućnosti te koji će se standardi koristiti pri tumačenju podataka)</p>	<p>Dokumentaciju za longitudinalnu studiju uz podatke čine upitnici za djecu i roditelje korišteni za prikupljanje podataka, pozivna pisma ravnateljima i stručnim suradnicima, protokoli za provedbu upitnika te informirani pristanci za roditelje i djecu. Dokumentacija za dnevničku studiju sastoji se od pozivnog pisma i informiranog pristanka za roditelje i djecu i prikupljenih podataka. Dokumentacija sadržava opis projekta, ciljeve studija, ciljanu skupinu, objašnjenje načina prikupljanja podataka, informacije o povjerljivosti, anonimnosti i riziku te vremenu i nagradama po završetku studija. Po završetku prikupljanja podataka iz longitudinalne i dnevničke studije izrađen je kodni dokument s opisom varijabli i oznakama vrijednosti korištenih pri upisu podataka. Dokumentacija za studiju opažanja sastoji se od protokola za opažače i prikupljenih podataka. U okviru studije opažanja izrađena su dva protokola. Prvi protokol korišten je u pilot studiji, a konstruiran je na temelju saznanja iz ranijih istraživanja koja su provedena metodom opažanja, a primarni cilj je deskripcija ponašanja roditelja i djece u situacijama korištenja mobitela. Drugi protokol deriviran je iz prvog protokola. U okviru drugog protokola glavni zadatak opažača jest bilježenje pojavnosti, frekvencije određenih ponašanja kod opažanih dijada. Upitnici studija sadrže mjerne instrumente za čije korištenje u projektu i studijama projekta je dobivena suglasnost autor instrumenata i nadležnih nositelja prava te će se isti moći dobiti samo na uvid radi čitanja podataka.</p>
2.	Pravna i sigurnosna pitanja	
	<p>Jeste li ograničeni sporazumom o povjerljivosti? Imate li potrebna dopuštenja za prikupljanje, obradu,</p>	<p>Projekt i istraživačka grupa projekta poštuju sva ograničenja i zahtjeve utvrđene Zakonom o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (2016/679 (GDPR)), kao i Etičkim kodeksom istraživanja s djecom – drugo revidirano izdanje (Ajduković i Keresteš, 2020). Za studije u projektu dobivene su pozitivne odluke Etičkog povjerenstva Hrvatskog</p>

<p>čuvanje i dijeljenje podataka? Jesu li osobe čiji se podaci pohranjuju informirani o tome i jesu li dali privolu? Kojim ćete se metodama koristiti u svrhu zaštite osjetljivih podataka (GDPR - posebne kategorije osobnih podataka)?</p>	<p>katoličkog sveučilišta. Objavljeni rezultati istraživanja ne smiju dovesti do identifikacije sudionika te se stoga svi prikupljeni podaci čuvaju pod zaporkama. Zbog toga su svi sudionici obaviješteni o: odgovornoj osobi na projektu (voditeljica projekta), vrsti i opsegu prikupljenih podataka, ciljevima prikupljanja podataka, komunikaciji s trećim stranama koja se provodi u skladu sa Zakonom o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (2016/679 (GDPR)) i mogućnosti odustajanja od sudjelovanja u istraživanju bez posljedica. Za S2 i S3 dobivene su pisane privole sudionika istraživanja, dok za S4 to nije bilo potrebno niti moguće učiniti. U protokolu za opažanje (S4) nisu se bilježile informacije kojima bi se identitet sudionika mogao otkriti niti osobni podatci jer to nije bilo potrebno za realizaciju S4.</p>
<p>Kako će se regulirati pristup podacima i njihova sigurnost? Koji su potencijalni rizici koje treba uzeti u obzir? Kako ćete osigurati sigurnost pohrane osjetljivih podataka?</p>	<p>Roditelji svih sudionika longitudinalne i dnevničke studije potpisali su pisanu suglasnost kojom su odobrili sudjelovanje njihove djece u istraživanju. Pisanu suglasnost odobrilo je Etičko povjerenstvo Hrvatskog katoličkog sveučilišta. Svi podaci o identitetu sudionika čuvaju se u enkriptiranom obliku u dnevničkoj studiji, a ključ za dekripciju imaju samo uži članovi istraživačkog tima. U bazama podataka podatci se čuvaju pod zaporkama i ne spajaju se s prikupljenim osobnim podacima sudionika i njihovih roditelja. Konačna baza podataka studije opažanja ne sadrži informacije koje bi mogle dovesti u pitanje identitet sudionika studije opažanja. Odabir situacija opažanja je vođen praktičnim implikacijama jer cilj nije generalizacija rezultata istraživanja, već stjecanje uvida u i deskripcija fenomena od interesa u istraživanju, odnosno javnih ponašanja na javnim površinama.</p>
<p>Kako ćete upravljati zaštitom autorskih prava i intelektualnog vlasništva? Tko će biti vlasnik podataka? Koje će se licencije primjenjivati na podatke? Koja će se ograničenja primjenjivati na ponovnu uporabu osobnih podataka?</p>	<p>Vlasnici autorskih prava podataka su članovi istraživačke grupe projekta D.E.C.I.D.E. Ostale istraživačke skupine mogu pisanim putem zatražiti korištenje podataka od voditeljice projekta, koja će odlučiti o njihovoj dostupnosti ovisno o tijeku studija projekta, razlogu traženja podataka te u dogovoru s članovima istraživačke grupe. Prikupljeni osobni podatci sudionika neće se ni u kojim slučajevima davati na ponovnu upotrebu jer su prikupljeni samo u određene, jasno specificirane svrhe u projektu na što su sudionici pristali.</p>
<p>3. Pohrana i čuvanje podataka</p>	
<p>Kako će podaci biti pohranjeni i kako će biti napravljena sigurnosna kopija podataka (<i>backup</i>) tijekom istraživanja? Koji su kapaciteti čuvanja podataka kojim raspolazete? Kojim se procedurama koristite za sigurnosnu kopiju (<i>backup</i>)?</p>	<p>Podaci su pohranjeni i izrađena je sigurnosna kopija na tri mjesta: u nacionalnom centru za pohranu i dijeljenje podataka Puh; na prijenosnom računalu Ane Žulec; na vanjskom disku namijenjenom isključivo za pohranu prikupljenih podataka. Ana Žulec i Matea Bodrožić Selak odgovorne su za tjednu izradu sigurnosnih kopija na prijenosnom računalu i vanjskom disku, dok se izrada sigurnosnih kopija na Puh-u odvija automatski.</p>

	Koji je vaš plan čuvanja podataka? U kojim će se formatima čuvati?	Po završetku projekta, podaci će se trajno čuvati na institucijskom repozitoriju Hrvatskog katoličkog sveučilišta uspostavljenom na sustavu Dabar. Tekstualni podaci čuvat će se u DOC, DOCX i PDF formatu, dok će tablični podaci biti pohranjeni u SAV, CSV, XLSX i TXT formatu.
4.	Dijeljenje i ponovna uporaba podataka	
	Kako i gdje će se podaci dijeliti? Na kojem repozitoriju planirate dijeliti podatke? Kako će potencijalni korisnici doznati za podatke?	Podaci se neće dijeliti i niti će biti javno dostupni. Podatke će moći dobiti drugi istraživači isključivo uz pisanu molbu osobi koja je zadužena za podatke (voditeljica projekta), a odluku o mogućem dijeljenju podataka donijet će voditeljica projekta Marina Merkaš s obzirom na razlog molbe, a uz konzultaciju s istraživačkom grupom. Podatci će se dijeliti s drugima samo ako za to postoje opravdani i utemeljeni razlozi (npr. izrada metaanalize, replikacija analiza). Potencijalni korisnici podataka doznat će za podatke kroz objavljene znanstvene radove na projektu.
	Ako postoje podaci koji se ne smiju dijeliti (prijavitelji vezani zakonskim, etičkim, autorskim pravila, povjerljivošću i sl.), pojasnite razloge ograničenja.	S obzirom na to da se od sudionika istraživanja nisu zatražila dopuštenja za javno dijeljenja prikupljenih podataka, podaci neće biti dostupni niti u jednoj javnoj bazi podataka.
	Potvrdite da ćete se koristiti digitalnim repozitorijem koji je u skladu s načelima <i>FAIR-a</i> .	Nije primjenjivo.
	Potvrdite da ćete se koristiti digitalnim repozitorijem koji održava neprofitna organizacija (ako ne, objasnite zašto ne možete dijeliti podatke na digitalnom repozitoriju koji nije komercijalan).	Nije primjenjivo.

Napomena: primjerna od 15. ožujka 2022. godine [Priprema izvješća – HRZZ](#)

Ref:

[1] Celjak, D., Dorotić Malič, I., Matijević, M., Poljak, Lj., Posavec K. i Turk, I.: „Istraživački podaci - što s njima?“ [Istraživački podaci - što s njima? : priručnik o upravljanju istraživačkim podacima | Digitalni repozitorij Srca \(unizg.hr\)](#)